

Izhaja razen ponedeljka
in dneva po prazniku
vsak dan opoldan.

Uredništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/1,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
obči. Rokopise se ne vrača.

Oglasi: Enostopna peti-
vrtica K 270, oamrtice
in zahvale po K 320, raz-
glasi in poslano vrtica po
K 360; večkrat, objave po
dogovoru primeren popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socijalno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto K 168, za pol
leta K 84 za četrt leta
K 42, za mesec K 14.
Za Nemčijo celo leto K 204,
za ostalo tujino in Ameriko
K 228.

Reklamske cene za list
so poštne proste.

Upravišтво je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/1,
Učiteljska tiskarna.

I. MAJ.

Jugoslovanska socijalno demokra-
tična stranka v Sloveniji se odločila,
da se letos prvi maj praznuje tako, da
se ta dan dela in da delavci zaslužek

tega dne oddajo v sklad za žrtve iz
minulih dni. V tem oziru se pridru-
žimo sklepu strokovne komisije.
Tajništvo ISDS.

Naša proslava letošnjega 1. maja.

Proletarski praznik je pred dur-
mi. Kako naj ga proslavimo letos v
Sloveniji po toliki krvi nedolžnih
žrtv proletarske solidarnosti? Ve-
selega majniškega razpoloženja ni-
smo zmogli ob pogledu na sveže
grobove svojih bratov, slavnostno
proslavo bi preveč motil obupni klic
nedolžnih sirot, ki čutijo samo ne-

srečo, ne pojmi pa tolažbe, da
vzklije iz te krvi novo, pomlajeno
življenje.

Zato je podpisana komisija po
dogovoru s političnimi zaupniki so-
glasno sklenila, da bo naš proleta-
rijat praznoval svoj letošnji 1. maj-
nik

z delom v korist žrtvam proletarske solidarnosti.

Ob današnji dragini delavstvo
ne more pomagati vsem žrtvam dru-
gače, nego da jim žrtvuje svoj leto-
šnji 1. majnik. Pozivamo torej vse
delavstvo, da letos 1. maja dela, za-
služek tega dne pa odračuna podpi-
sani komisiji v korist žrtvam 24.
aprila.

Na ideji proslave 1. majnika se s
tem nismo pregrešili: glavna nje-
gova misel je pokazati voljo prole-
tarijata. To pokažemo letos na naj-
boljši in najpotrebnejši način.

Vse organizacije pozivamo, da
poskrbe za strogo disciplinirano
izvajanje tega sklepa.

V Ljubljani, 27. aprila 1920.

Pokrajinska strokovna komisija za Slovenijo.

Mlinar m. p.
predsednik.

Tokan m. p.
tajnik.

Krpanova kobila.

Železničarji so šli v stavko. Za-
kaj? Zaradi komunistov ali par po-
litičnih otročev. ki so v svoji veliki
naivnosti mislili, da se sedaj prišča
ura njihovih sanj? He! Železničarji
so šli v stavko, ker živeti ne morejo
več. Zato, ker je draginja izpodko-

pala eksistenčne pogoje njih dru-
žinam. In ostalo delavstvo je stalo z
navdušenjem na njihovi strani. Za-
kaj? Zaradi nespametnih besedi, ki
jih je govoril kakšen Perdan ali
Žorža? Ne! Zato, ker živeti ne mo-
re več od dohodkov svojega dela. In

mi? Ali bomo zagovarjali kapitali-
stične izkoriščevalce, verižnike in po-
dobne parasite na telesu delovnega
ljudstva, ali delavstva, ki se danes
bolj kot kdaj prej mora, hočeš —
nočeš boriti za svoje golo življenje,
za svojo eksistenco? Mi smo delav-
ski list delavske stranke. Zato smo
storili vse, kar je bilo v naši moči,
da zmaga delavstvo s svojimi zahte-
vami za boljše plače, za znošnejše
življenjske prilike delavskega ljud-
stva.

To je enostavno in razumljivo.
Sedaj pa pride meščansko časopi-
sie in kriči, da so hoteli »komunisti«
razbiti državo, pleniti in ropati in
bogve kaj še! To meščanstvo vidi
samo tistih par političnih otročev,
ki so hoteli to priliko izkoristiti za
uresničenje svojih bučnih sanj, vidi
samo peščico umobolnih demagogov,
ne vidi pa bede mas bede, velike in
strašne bede vseh teh, ki delajo ali
pa delati hočejo. Naše meščansko
časopisje je strašno žalostno. Vsak
dan nalože čebriček solza, da tako
ne gre in ne more več dalje, loče
nad tem, da je naša država zaupana
do tal, ampak za reveža in trpina
nima smisla, nima srca. To je takole.

Strašno je človeku pri srcu, če ti
slovenski človekarji govorijo potem o
»srčni kulturi« in drugih takih lepih
rečeh, ko se sami valjajo v blatu naj-
večje duševne nesnage in govore o
skupnih kulturnih in političnih inte-
resih vseh meščanskih strank.

Kakšna dekadenca! Kakšna du-
ševna revščina!

Vemo in pridigamo delavstvu že
desetletja, da se vse meščanske
stranke enake, kadar gre proti inte-
resom delovnega ljudstva. Zadnji do-
godki so to čisto jasno dokazali. Mi
se nismo nikoli istovetili s kakšni-
mi »komunističnimi« sanjaci, vedno
in povsod smo odklanjali vsako
skupnost z ljudmi, v katerih pošte-
nost nismo verovali vedno in do-
sledno pa smo bili zato, da se vsop-
stavi socialna pravica in rešenica.

Železničarska stavka je zlomlje-
na. Ne po moči delodajalca, temveč
s silo države. Tega se zavedamo. To
silo v tem slučaju obojamo in se bo-
mo vedno borili proti njej. In vedno
bomo trdili: Železničarska stavka je
bila opravičena, zahteve železničar-
jev so opravičene, zato, ker ne tir-
ljajo drugega kot možnost življenja

dostojnega človeka, ki dela, ne samo
za sebe, ampak za vse državljane.

Naj klerikalna stranka in neno
časopisje kriči, naj laja za tem papir-
natim gozdom še duševno unopa-
šeno liberalno časopisje (kot psiček
za drdrajočo kočijo!) eno je gotovo:
Socialni boj te tu in bo izvolovan.
Delavstvo, ki je sol te države, ga bo
izvojevalo, z železno disciplino in vo-
ljo, ki hoče zmage. Pri tem se zave-
dajo tega, kar smo nedavno že po-
vedali: Boi bo šel med dvema inter-
nacionalama, med črno in rdečo, in
kdor čuti črno, naj bo na oni strani,
med kapitalisti in verižniki in sploh
izsesovalci delovnega ljudstva. Na
ono stran pa spada zlasti tudi vse,
kar laže in vodi in snaji Krpanovo
kobilo, simbol vsega gnilega v me-
ščanski družbi.

Delavstvo pa bo hodilo vedno isto
pot, hodilo nasproti svobodi in soim-
cu in delu. Velikanske so bile težko-
če delavskega boja doslej, nič manj-
še ne bodo poslej. Toda vera, trdnost
in nepremagljivost, nas potrjuje, da bo
zmagalo to, kar je v nas človeškega
in dobrega.

Zato smo na strani trpečih, za-
suženjenih in pohojenih. Zakaj končno
bosta dan in svetloba na nem njihova.

Ti, slovensko delovno ljudstvo, pa
beri in poslušaj baš v teh dneh zelo
pazno in to kar si slišalo in bralo
tudi dobro premisli. Petem tvoja raz-
sodba ne bo težka!

LISTEK.

Ant. P. Čehov:

Rotschildove gosli.

(Poslovenil Fran Pogačnik.)

(Konec)

Jakob te krenil preko pašnika, šel ob kralu
mesta, kamor ga je korak nesel in dečki so kri-
čali: »Bronza prihaja, Bronza prihaja.« Tu je
bila tudi reka, kjer so piskajoč poletavali klju-
nači in gagale race. Solnce je silno pripekalo in
voda se je tako bleščala, da so te oči bolele,
ako si vanjo pogledal. Jakob je šel dalje po ste-
zici ob brezi in zagledal, kako je stopila iz ko-
palnice krepka, rdečelična dama ter si mislil:
»Glej lo, vidro!« Nedaleč od kopališča so dečki
lovili na meso rake: ko so ga zapazili, so za-
čeli zlobno kričati: »Bronza! Bronza!« A tu je
stala široka stara vrba z ogromnim duplom, na
njej pa vranja gnezda... Hipoma se je pojavil
v Jakobovem spominu dečko z belokodrimi la-
sci in vrba, o kateri je govorila Marta. Da, to
je ista vrba, zelena, tiha, tožna... Kako se je
postarala, ubožica!

Sedel je pod njo in začel premišljevat. Na
bregu, kjer se širi sedaj preplavljeni log, je te-
daj stalo gosto brezovje, a tam na onem golem
hribu, ki se dviga na obzorju je tedaj sinilo
prastaro smrečevje in borovje. Po neki so vo-
zili čolni. Sedaj pa je vse gladko in ravno, in na
onem bregu stoji le ena breza, mlada in brčka
kakor gospodična, a na neki same race in gosli;
ni bilo podobno, da so tu kdaj vozili čolni. Zdelo
se mu je, da je bilo tudi gosli manj od preje. Ja-
kob je zaprl oči in v njegovi domišljiji so se sre-
čavale ogromne črede belih gosli.

Ni razumel kako je prišlo, da zadnjih 40 ali
50 let niti enkrat ni bil na reki, a če je morda

bil, je ni opazil? Reka je vendar znatna; na
njej bi bilo možno loviti ribe in jih prodajati
trgovcem, uradnikom in krčmarju na postaji,
ter potem nalazati denar v banko; možno bi bilo
pluti v čolmču od selišča do selišča in igrati na
gosli, a ljudstvo vseh slojev bi mu plačevalo
denarje; možno bi bilo poskusiti s prevažan-
jem, bolje bi bilo kakor delati krste; končno
bi bilo možno rečiti gosli, klati in jih pozimi po-
šiljati v Moskvo; samega puba bi se nabralo v
letu pač za 10 rubljev. On je vse to zamudil,
ničesar tega ni storil. Kaka izguba! Ah, kaka
izguba! In ako bi opravljal vse skupaj, ribe lo-
vil, gosli igral, prevažal in gosli klat, koliko
glavnino bi si pridobil. A to se ni zgodilo niti v
snu, življenje je minulo brez koristi, brez ve-
selja, zbežalo je, kakor da ni vredno ščepec to-
baka; v bodočnosti ni ničesar več, a če se
ozreš nazaj, ne vidiš drugega nego izgubo, tako
strašno, da te strese mraz. Zakaj človek ne
more živeti tako, da bi ne bilo te škode in iz-
gube? Zakaj neki so posekali brezovje, smre-
čevje in borovje? Zakaj ne obdelajo pašnika?
Zakaj ljudje ne delajo vedno le tega, kar je
smoteno? Zakaj se je Jakob vse svoje življe-
nje prepiral, godrnjal, krčil pesti, žalil svojo
ženo in čemu je pravkar prestrašil in razžalil
žida? Zakaj sploh kate ljudje drug drugemu
življenje? Kolik kvar se rodi iz tega. Kako stra-
šen kvar! Ako bi ne bilo sovraštva in zlobe, bi
imeli ljudje drug od drugega velikomno korist.

Zvečer in ponoči je sanjal o dečku, vrbi,
ribah, zaklanih goseh, o Marti, podobni v pro-
filu ptici, ki bi rada pila, o bledem, žalostnem
obličju Rotschildovem in z vseh strani so se gi-
bali rilci, mrmljale o izgubah. Premetaval se je
s strani na drugo in kakih petkrat vstal s po-
stelje, da zaigra na gosli.

Zjutraj se je s težavo dvignil in se napotil
v bolnico. Isti Maksim Nikolajč mu je odredil,

na si devljena glavo hladne obkladke in mu dal
praškov: po izrazu njegovega obraza in po tonu
je Jakob razumel, da sivar slabo stoji in da
praški več ne pomagajo. Domov grede si je v
duhu predstavljal, da bi imel od sinrte le korist;
ne bo mu treha niti jesti, niti piti, niti plače-
vati davkov, niti žaliti ljudi. Ker pa človek v
gomili ne leži samo leto dni, temveč na sto, ti-
soče let, je to, vse skupaj računano ogromna
korist. Od življenja ima človek izgubo, od
smrti korist. Ta predoba je seveda pravilna,
vendar pa bolestna in bridka. Zakaj je na svetu
tako čuden red, da mineva življenje, ki je dano
človeku le enkrat, brez haska?

Ni mu bilo hudo umreti, a komaj je doma
zagledal gosli, se mu je stisnilo srce in stžilo
se mu je. Gosli ne more vzeti s seboj v grob,
in ostale bodo sirote; isto se bo zgodilo z njim,
kakor z brezovjem, smrečevjem in borovjem.
Vse na tem svetu poginja in bo poginjalo. Jakob
je stopil iz hiše in sedel na prag, prižemajoč go-
sli na svoje prsi. Premišljujoč o izgubljenem
kvarnem življenju, je zaigral ne vedé kaj, a bilo
je žalostno in ginljivo in vile so se mu solze po
licih. In čim bolj je mislil, tem tožnejše so pele
gosli.

Zaskripala je kljuka enkrat, dvakrta, in na
vratih se je pojavil Rotschild. Pol dvorišča
je prekoračil smelo, a ko je zagledal Jakoba, se
je zdalci ustavil, se ves zležil in najbrž od stra-
hu jel delati z rokami znake, kakor da bi hotel
pokazati na prste, koliko je ura.

»Pridi, nič hudega!« ga je lubeznivo obo-
dril Jakob in mu pokimal k sebi. »Le pridil!«

Nezaupljivo in plaho gledaje se je Rotschild
začel približevati in se ustavil seženi od njega.

»Bodite dobri in ne točite me,« ga je za-
presil in prisedel. »Poslal me je zopet Moisej
Ilič. Ne boj se, mi je dejal, pojdi zopet k Jakobu

in povej, da brez njega nikakor ne moremo
opraviti. V sredo je svatba. Da Gospod Šapo-
valov mož svojo hčerko z vrlim človekom...
In svatba bo bogata, u-u!« le dodal žid in po-
mežiknil na eno oko.

»Ne morem...« je odvrnil Jakob težko di-
haje. »Zbolel sem, bratec!«

Zopet je zasvirala in solze so mu lile na go-
sli. Rotschild je stoeč ob strani nazliho poslu-
šal in prekrizal roki na prsih. Preplašen, nego-
tov izraz njegovega obličja je polagoma postal
tožen in bolesten, zavil je oči, kakor bi užil
val mučno sladkost in teknil je. Ahhh...! Solze
so mu počasi lile in kapale na zeleno sukno.

Jakob je nato ves dan ležal in togoval. Ko
ga je zvečer duhovnik izpovedal in vprašal, ali
se ne spominja kakega posebnega greha, je na-
pel svoje onemogle možgane, se spomnil zopet
nesrečnega Martinega obraza in obupnega kri-
ka žida, ki ga je uriznil pes, in je dejal jedva
slišno:

»Dajte gosli Rotschildu!«

»Dobro,« je odvrnil svečenik.

Sedaj vrašnje vse mesto, odkod ima Rot-
schild tako imenite gosli? Ali jih je kupil, ali
ukradel, ali pa so mu morebiti zapadle? Davno
je že popustil flauto in lera sedaj le gosli. Izpod
loka mu lielo isti žalobni zvoki, kakor preje iz
flavte; kadar pa se trudi, ponoviti to, kar je
sviral Jakob, sedeč na pragu, tedaj se mu po-
rajaio tako tožni in bolesteni glasovi, da poslu-
šalci plakajo in da h koncu on sam zavile oči in
vzdihne: Ahhh...! Ta nova pesem meščan-
stvi tako ugaja, da vabijo Rotschilda k sebi po
vrsti trsove in uradniki in ga prosijo, da jo
igra po desetkrat.

Krjavelj.

Brez »epiloga in prologa«.

Odkar so magistratnega svetnika in povzročitelja Krpanove kobile, g. Frana Govekarja, odslovili od ljubljanskega teatra, kjer je vsem predsedal s svojim glumaštvom, zatekel se je zopet v »Slovenski Narod«, da tam preobrača kozolce in igra vlogo cirkuškega klovna... V št. 96 od 28. aprila se je g. magistratni svetnik in literat predstavil občinstvu v pozni, ne Hamleta, celo ne Rajtuzna iz Rokovnjačev, ampak v pozni Krjavlija iz Desetega brata.

»Ej duš — pa smo ga. Kar napol presekali smo ga. Reklo je, štrbunk, štrbunk... Pa ga ni bilo več. Kdor ne verjame, pa naj pride les... Ej, duš...«

Pa šalo na stran! — Gosp. Fran Govekar se je postavil na branik — meščanstva. Vsklika na konec članka, kjer udriha po »komunistih« in pripoveduje grozne storitve polne strahot:

»Kaj zmoremo složni, smo videli, A kaj bi doživeli razklani?«

Magistratni svetnik, ki ima menda ubožni referat v svojih rokah, vidi v dejstvu, da je bilo na Zaloški cesti 13 mrtvih in nad 40 pa ranjenih — uspeh združenih »meščanov, uradnikov in kmetov...«

Lepo priznanje sicer! Orožniki predstavljajo po mnenju magistratnega svetnika »složnost meščanov, uradnikov in kmetov«. Gosp. Govekar želi, da se med »našimi meščanskimi strankami trajno vzdrži zavest, da so v boju proti brezdomovinski prevratni elementu navezane druga na drugo«. Konstatira, da so v minulih dneh »bile meščanske stranke složne in enodušne, zato smo zmagali...«

Štrbunk... Štrbunk... Kaj pa se je zgodilo?

Slovensko strok. organizirano delavstvo je minuli teden proglasilo tridnevni generalni štrajk v podporo težko preiskušanim železničarjem, katere je klerikalni minister, katoliški duhovnik, dr. A. Korošec pognal v stavko. Hotelo je v soboto manifestirati po ljubljanskih ulicah. Oblasti je postavila nasproti orožnike in — 13 mrtvih ter 40 ranjenih je obležalo na cesti. Gospod Govekar imenuje to »zmago meščanskih strank...«

Človek se mora zgroziti ali pa — zasmeti. Zgroziti, če misli, da je Fran Govekar magistratni referent za ubožce in poleg tega tudi oče večje družine, ki se mora za bore solde vdnjati danes Pesku, jutri Tavčarju včeraj Dragotin Hribarju, drugače bi mu trda predla. Zasmeti pa, če vidi v Govekarju — Krpanovo kobilo in Krjavlija.

Govekar seve na dolgo, bombastično in modrilansko razlaga svoje mnenje o slovenskih komunistih... Hoče seve brati levite tudi »Napreju«. Pravi, tlični Jaka Vseznali! Kaj tudi ne bi bil? Od novelista in urednika, preko magistratnega uradnika in teater-direktorja je srečno dospel

do konzumarja — šefa »Samopomoči« in zagovornika združenega »meščanstva, uradnikov in kmetov...!!

Tudi njemu, Govekarju — ne smejte se, prijatelji! — njemu ne ugaša »Napreju« dvoletnost. »Janov obraz njemu ni simpatičen.« Bog ve, ali se boji gosp. bivši teaterdirektor — konkurence?!

Seve, gosp. Govekar, ki je tipični Jaka Vseznal kritizira tudi dobo »socijalno demokratičnih ministrov in poverjencev«, češ: bila je za nas pravi užitek. Gosp. bivši teaterdirektor govore o sebi že v pluralu majestatiku. »Za njih« je bila ta doba užitek. Prav! Z veseljem kopiramo to veliko priznanje! Na tihem pa moramo reči, da je za nas, to se pravi: za žurnalistke in politike, za literate in znanstvenike ter za poštene ljudi sploh — bila vsaka Govekarjeva doba vse kaj drugega nego užitek... Cankar je vedel, komu je stopal na rep... —

Na kratko bodi pa to-le povedano: v »Slov. Narodu« laže g. Fran Govekar z namenom, da se prikupi svojem večkratnemu šefu dr. Iv. Tavčarju, laže grdo o zadnjih delih. Pripoveduje, da se je v Sloveniji pripravljal prevrat, da so hoteli dr. Le. mež, Golouh, Petrič in Žorža napraviti v Sloveniji sovjetsko republiko in da je naš »Napreju« težnje za takim prevratom podpiral Temu pa se je napravilo konec na Zaloški cesti...

Gosp. Govekar seve tudi zmerja prav po Krjavlijsko delavske množice češ zgodilo se je celo, da so »komunisti«, na čelu lim pobesnele megere, planile s palicami na zdravnike, usmiljenke in na duhovnike, jih opljuvale ter nekatere pobile na tla. Gospod Govekar bi se ne čudil, če bi se to zgodilo med divjaki, ali med Slovenci? Vzklika zato, da je voljska poživilna Slovence, najkulturnejše plemo... —

Razume se, da si le večinoma vse gospod Govekar izmisli. Mož se hoče pokazati! Ni res, da bi slovensko delavstvo nameravalo kak »prevrata«. Ako je kak dr. Lemež »brenčal«, ako je kak inženier Gustinčič kdaj kal »fantaziral« — to seve nima z gibanjem slovenskih železničarjev ali splošno stavko nič skupnega! Kakor je zašel gosp. Govekar med literate in med »meščane, uradnike in kmete«, tako je zašel kak doktor Lemež ali inženier Gustinčič med poštene delavce. Kakor intrigira Govekar tam, sta ta dva intrigrirala tu...

Ako se je zgodilo, da je vsled strelav ogorčenja množica padla po duhovniku Kalanu, je to obžalovati. Razsoden človek pa ne bo zmerjal na Govekarjev način! Duhovni svetnik Kalan stoji kot Triglav visoko nad Govekarjem, v presojevanju celo nad njim samim storjenega dejanja...

Pa — od Krjavlija ni pričakovati trezne presoje in verodostojnosti... Bog z njim!

MONOPOLIZIRANJE ZUNANJE TRGOVINE Z ŽITOM.

LDU. Beograd, 27. Ministrski svet je podpisal naredbu, s katero se monopolizira zunanja trgovina z žitom, zelenjavo, moko, živino itd. Čisti dobiček se razdeli tako, da se porabi ena četrtina za organiziranje poljedelskih kreditov, ena četrtina za invalide, ena četrtina za ustanovitev skladišč, ostanek pa dobi država. Na ta način bo prenehala izvozna politika, ker izvoz poslej ne bo več stvar zasebnega interesa, ampak javnega.

STAVKA V GORENJI ITALIJI.

LDU. Madrid, 27. (DunkU.) — »Havas.« Uradno poročajo, da je več strokovnih zvez v protest proti aretaciji rdečega odbora stopilo v stavko. Gibanje se je razširilo tudi na cestno železnico in na tiskarne časopisov. Oblasti so odredile vse potrebno, da se prepreči nemiri.

IZGREDI NA DUNAJSKI UNIVERZI.

LDU. Dunaj, 27. (ČTU.) Protijudovske demonstracije so se ponovile na vseučilišču, kjer so nemško-nacionalni dijaki svoje judovske tovariše pregnali iz vseučiliških dvoran. Na klančini pred poslonjem so se dijaki spopadli. Razvil se je pravcati tepež. Policija je posredovala in razdvojila sovražni taborišči. Komunist Melcher je prišel v spremstvu majhne čete hudske brambe in je pretil izprazniti klančino. Interveniral je pri načelniku državne policije, vsled česar so ob trinalstih dijakih morali zapustiti prostor pred vseučiliščem. Nato so nemško-nacionalci odšli, pevaioč nemško-nacionalne pesmi in vzklikajoč: »Živio Kapp živio Lüttwitz, živio Horthy!« Nemško-nacionalni dijaki pretijo zapreti dohod k vseučilišču tudi nemškimi dijakom. Ako se izgredi ponovijo, se bo univerza zatvorila.

PRORAČUN NEMČIJE.

LDU. Berlin, 27. (DunkU.) Državni finančni minister je stavil v proračun za leto 1920, vsoto 5 milijard za obveznosti proti ententi. Za isto svrhu je bila v proračunu za leto 1919, vsota 17 milijard mark.

Nemška narodna skupščina.

DLU. Berlin, 27. (RunKU.) — Wolff) Na današnji seji narodne skupščine sta bila odbita predlog poslanca Agnesa, da se 1. maja ne dela ter predlog poslanca Auerja, da se določi 1. maj kot zakoniti praznik.

KOLIKO BO PLAČALA NEMCIJA VOJNE ODŠOKDINE?

LDU. Berlin, 27. (DunkU.) »Berliner Tageblatt« javlja iz Zeneve: Vsota, ki se bo zahtevala od Nemčije, bo znašala 90 milijard zlatih mark in se bo plačala v tridesetih obrokih po 3 milijarde na leto. Vendar pa se more ta vsota izpremeniti po gospodarskem položaju Nemčije. Anglija je predlagala samo 50 milijard, toda Millerand ni hotel popustiti.

KDAJ ZAPUSTE FRANCOZI MENSKO OKROŽJE.

LDU. Pariz, 27. (DunkU.) Kakor poroča »Journal«, bodo francoske in belgijske čete zapustile menško okrožje, ko bo štela državna bramba na ruhrskem ozemlju 20 batalionov, 6 švadronov in dve bitnice. Do 10. julija se bodo zmanjšale te čete na polovico in bo prišlo na njeno mesto 5000 policijskih čet. Ostale čete bodo nato 10. julija zapustile ruhrsko

ozemlje in se bodo tuji madomestile s 5000 mož policijskih čet.

ZBORNICNE VOLITVE NA DAN-SKEM.

LDU. Kodani, 27. (DunkU.) Končnoveljavni izid volitev v folkething (poslanska zbornica) je nastopen: li-

beralci 48 mandatov, pridobili 4 mandate, socialisti 47 mandatov, pridobili 4 mandate, konservativci 28 mandatov, pridobili 7, radikalci 17, izgubili 5, pridobitvena stranka 4, pridobila 3, svobodno-socialni demokrati, neodvisna desnica in neodvisni radikalci so izgubili po en mandat.

Novice.

— Državna zaščita dece in mladine snuje v Sarajevu dom za vajence, da se na ta način lažje nadzorujejo. Uvedli se bodo tudi posebni tečaji. Nadalje se je sklenilo, še letos ustanoviti letovišča za šolsko mladino čez počitnice. Občinski odbor je sklenil ustanoviti urad za zaščito dece.

— Belgrajska občina začne v kratkem graditi hiše na Topčiderskem brdu.

— Kadlci veselje se! Po poročilih iz Grške bo letošnja žetev tobaka v Grški Macedoniji veliko večja od lanske.

— 250 milijard bankovcev je po poročilu belgrajske »Pravde« natisnala že sovjetska Rusija. Nam bi se zdelo neverjetno, ako bi ne imeli pred očmi dejstva, da hoče ravno Sovdepaja uničiti denar z denariem.

— Nov osebni železniški tarif v Čehoslovaki. Dne 1. maja stoni na čehoslovških železnicah v veljavo nov osebni tarif. Do 250 km se za osebo in kilometer zaračuna 16 vin., do 350 km 12 vin. in nad 350 km 6 v. Voznina v drugem razredu znaša še enkrat toliko kot v tretjem, kdor se pa vozi v prvem razredu, plača dvojno ceno drugega razreda. Za brzovlak je treba plačati dodatek, in sicer do 100 km 8 K, do 250 km 12 K, do 500 km 16 K in nad 500 km 20 K.

— Dva nevarna dunajska kvartirca — zastrupljevalca prijeta. Na Dunaju sta bila aretirana neki bivši vitez pl. Huymann in Spitz. V kvartirskih beznicah sta igrala za velike svote. Sklenila sta svoje dobičke še povečati s tem, da kadar izgubita, zastrupita na skrijal onega, ki bi dobil, s strupom v črni kavi. Ali že prvi poizkus se jima je ponesrečil. Ko sta se v drugi sobi na skrivaj pomenkovala, kako izvesti plan, jima je prišlo nekdo, ki je ž njima igral. Vmešaval se je v njun pogovor in si izdal za njunega zaveznika, nakar sta mu ona dva izročila strup, s katerim naj bi izvršil zastrupljenje. Tega pa ni storil, temveč je oba zastrupljevalca, večkratna tatova, ovačil. Po divji gonji po ulicah so oba zločinca, ki sta v begu streljala na svoje zasledovalce, uteli in zaprli.

— Ujedinjenje socijalno - demokratičnih strank v Šleziji. Pozajanja med obema frakcijama socijalno-demokratične stranke v Šleziji so dovedla do popolnega ujedinjenja. Neodvisni so odklonili vstopati v koalicijske vlade. Izjavili pa so se pripravljeno sodelovati v čisto socijalistični vladi.

— Ustanovitev mešine občine Veleberlina. Pruski deželni zbor je v torek, 27. t. m. sprejel v poimenskem glasovanju s 169 proti 148 glasovom zakon o ustanovitvi mestne občine Veleberlina.

— Sultan je začel vsled neprestanih denarnih kriz svoje vlade prodajati umetnine, dragocenosti in druge raznim narodom uropane predmete, ki se nahajajo v njegovih palačah.

— Poizkusen komunistični prevrat na Bavarskem. Na Bavarskem so odkrili 18. t. m., da je obstojala v Nieder-Schönfeld komunistična organizirana zarota, ki bi bila morala

najprej razorožiti vojaške posadke, nato pa inscenirati splošen komunističen prevrat. Preiskave so v teku.

— Grška kraljevska dvojica v preganstvu. Bivši grški kralji Konstantin biva s soprogo v okolici Luzerna v Švici. »Le Cei de Paris« piše, da je sedaj Konstantinovo finančno stanje boljše nego lani. Največje dolgovre je poplačal. V Grčiji je še mnogo bogatih trgovcev, ki verujejo v Konstantinovo zvezdo in mu dajo denar. Zlasti ga podpira grški bogataš Petralias iz Patrasa, ki je lastnik nekega velikega hotela v Curihu. Govori se, da neka bogata Amerikanka dale znatno podporo tudi Zofiji Hohenzollern, bivši kraljici, ki se še vedno strašno hujuje na zavezniške vladarje in državnike. V razgovoru se izraža o Wilsonu: »amerikanska svinja«, o Lloyd Georgeju: »angleški malopridnež«, o Clemenceau, da je lopov in apaš; privoščil si pa tudi člane berlinske vlade. — Nekdo li je poslal nekoč Kautskega knjigo, ki razkrinkuje povzročitelje svetovne vojne. Razkralkica je strašno besnela, ko je čitala stvari, ki se tičejo nje in njenih sorodnikov. Knjigo li je poslal baje sam Konstantin, ko je bil nekoč v Curihu, iz radovednosti, kaj bo neki rekla o njej.

— Rešilna obleka. Nedavno se je iznašlo obleko, v kateri se je človeku nemogoče utopiti. Obleka je nepremočljiva in ker je tudi neprodušna, drži človeka na vodi kolikor časa hoče. K obleki spadajo tudi nepremočljivi čevlji, kateri so obloženi s svincem, da drže človeka stoječega v vodi. Obleko se je pred nekoliko časa pokazalo interesiranim ljudem, ko je človek noseč omenjeno obleko zabredel v globoko ledeno-mrzlo vodo in se prosto gibal, ne da bi mu segala več kot do prsi.

Dnevne vesti.

Peter Starin.

Razgovor.

— Brez epiloga ali prologa. —

Bilo je v ponedeljek zvečer. Na Rmski cesti so ugasiili skoro vsi stanovanjci luči, le v nekdanji Župančičevi hiši je brlela še luč. V večjem stanovanju II. nadstropja na levi strani je sedel pri mizi gospod srednje starosti in pisal. Zraven je sedela žena in krpala nogavice. Sempatja je pogledala na moža, ki je zavijanih rokavov letal s peresom po papirju. Pravkar je energično zasadił pero v papir.

»Pika!« se je oddahnil in se zmagozlasno ozrl na ženo.

— No, kaj si zadovoljen?

»Bo! Senzacionalen članek.«

— Preberil — zaprosila je žena.

In mož je začel čitati. Lepo so zveneale njegove besede. Končal je »vivos yoco, mortuos plango«.

Žena ga je občudujoč gledala.

— Koliko pa ti plačajo zanj?

»Petdeset kron bo že!« odgovoril je mož.

— Petdeset kron — kakor bi zase govorila žena — petdeset kron; to bo za tri kile moke ali za eno kilo masti pri Samopomoči: — v mirnem času bi to veljalo 1 krono 20 vin. oziroma 1 krono 40 vin.

Prestrašen jo je pogledal mož. »Kaj — samo 1 K 20 vin. sem zaslužil sedaj?«

— Ne, ali za 50 kron se sedaj dobi komaj toliko kot pred vojno za 1 K 20 vin. — odvrnila je žena. — Veš, — je nadaljevala — meni se zdi, da si v članku pretrd in preoster s sodbami; ženske, ki moramo obračati kračarie, hujše občutimo draginjo kot vi moški, ki hočete opoldne obed, zvečer večerjo. In ni vam posebno mar, kje in kako me to dobimo. Veš — včasih bi tudi jaz šla na ulico in kričala kar socialistika bi postala, ali spomnim se še ob pravem času, da sem žena-magistratnega svetnika in literata... — Hudo je živeti sedaj. Ljubi moj mož, —

»Seve, res le, kar govoriš — pritrđil ji je neodločno mož — zato pa delam cele noči, da malo lažje dihamo.«

Hvaležno ga je žena pogledala in rekla:

— Samo, jaz bi kaj drugega pisala. Kaj bi udrihala po revežih, ko smo pravzaprav tudi mi uradniki stro-maki?!

Zasmejal se je nato s samodopadanjem gospod magistratni svetnik in literat:

»Kakor kdo more in zna. Veš, danes le med meščani štimunga proti komunistom. Mol šef dr. I. Tavčar tolece po njih. V Zagrebu so ustanovili, sindikat proti nim. Mogoče bo tudi kaj takega v Ljubljani.«

Ko ga je žena začudeno gledala — je nadaljeval:

»Hm — človek mora biti vedno oprezen. Če se napravi tak sindikat, potrebovali bodo — tajnika. Če sem bil že teaterdirektor, in sem sedaj šef »Samopomoči« in konzumar, zakaj bi ne bil tudi tajnik sindikata? Prakso že imam. Samo da nese! Saj sama praviš, da je težko živeti... Treba se je pravočasno offerirati.«

Žena se je obrnila proti oknu in pritekla ji je debela solza po malem licu... —

V torek pa je izšel v Slovenskem Narodu članek: Epilog ali prolog — od Frana Govekarja...

Kapitalistična nesramnost!
Meščansko časopisje, liberalci in klerikalci, duhovniki in profesorji

zraven še kakšen fahiran literat — vse kriči, da je ljudstvo podivjano in da je tega kriva socialna demokracija. Veste kdo je nositelj te ljudske surovosti? Volja, petletna, stranska vojna! Kdo pa je bil povzročitelj te vojne? Kapitalizem in njegovi služabniki. Gospod Janez Kalan, npr. prav, da ste pristranski! Spomnite se, kako se je vse takozvano klerikalno časopisje navduševalo za vojno klanje in vse surovosti, ki so zvezane s tem. Spomnite se vaših navodil, da je treba za dom, vero in cesarja pobiti in postreliti »sovražnika«. Pet dolgih let je meščansko časopisje tako »vzgojevalo« ljudstvo in sedaj se zgraža, da je »posurovljeno«. Sram vas bodi, hinavci!

Članek »Pametna beseda«

(govor s. Kovača iz Hrastnika), ki smo ga včeraj priobčili, nekateri so drugi napadeno razumeli. S. Kovač je jasno naglašal gonjo proti zapuščini in organizacijam. V tem je viden pogubni. O »pučih« in drugih takih stvarih pa v tej debati ni bilo govora več, kakor toliko, da ni pametno, če se množice razburja, ker so razburjene vsled razmer. Golouh pa sam ni zagovarjal »pučevske« taktike. Najbrže velja isto za dr. Lemeža; z njim pa osebno nisimo toliko govorili.

Le dajte jih!

V torek je objavil »Slov. Narod« članek »Epilog ali prolog«, ki ga je napisal magistratni komisar Fran Govekar. Ne bavili bi se s tem malodomenim človečkom, če bi njegov članek ne bil zrcalo misli naših liberalcev, ki jih je že prav malo pod solncem. Može je bil svedobno pri ljubljanskem teatru, kjer si je pridobil neminljivo slavo s svojo »Krpavovo kobilo«. Pozneje je tudi kot literat fahiral in piše le še za solde, kjer ga potrebujejo. Zadnje čase je začel politizirati in misli delati konkurenco g. Ljeka, davčnemu upravitelju, pri snubitvi uradnih glasov. Ta človek torej proglasa stavkujoče in z obstoječimi razmerami nezadovoljno delavstvo za poživljeno osebno, smešno, bahaško, fanatično kanibalsko ljudstvo, skratka: »za zljala in nevedno sodrgo!« To je torej možakar širokih ust, od katerih je ribničan za svoje žlice mero vzel — ki so ga poslali v boj oče dr. Tavčar in slovensko liberalno meščanstvo, da dviga lopar nad revnimi ljudmi, ki si služijo kruh s trdim delom. Vse kar leze ino gre je danes na Slovenskem v taboru reakcije in v najtesnejšem obsegu s klerikalci. Prelubi klerikalci, le dajte jih po riti te naše »demokrate«. Nič se ne bomo jezili, prav vam bomo dali!

Amerikanska podpora pri »Splošnem kreditnem društvu«. Vloženih je bilo deseti toliko prošnji, da bo mogoče dodeliti podpore le najbolj potrebnim. Vsled tega novih prošnji ni treba več vlagati, ker se vsled omejenosti razpoložljivega zneska na nje ne more več ozirati.

Brezvestnost? Preleli smo: Zadnje čase tožijo gospodinj, da ni mogoče napraviti iz moke lepega kruha. Tudi v mojem gospodinjstvu se je pripetila ta slučaj. Po zavživanju tega kruha sem občutil težkoče v želodcu in dobil hud glavobol. Površna preizkušnja je bele muke (17 K kg) je pokazala, da vsebuje moka zmlati divji kostanj! Dognal sem, da dobavljajo to moko milijonarska žitna tvrda Knez. Kaj pa poklicane oblasti, ali jim ni nič za zdravje delavstva? Svoj čas se je take primerke kaznovalo. Ali je danes tudi že ta brezvestnost dovoljena? I. K.

Likvidacija moratorija. Podpisana je naredba o likvidaciji moratorija v državi. Najvažnejše točke te naredbe so: 1. oprostitve plačevanja obresti za vse vrste dolgov iz vseh šestih vojnih let 1914—1920. 2. Vsi denarni zavodi se oproste svojih meničnih portfeljev, ki ogrožajo s svojo dubioznostjo bančna aktiva, in se vse te tirjatve prenese na državno likvidacijsko banko. 3. Vsi žiranti na vseh menicah se oproste svojih obveznosti proti državi, ki se prenese na likvidacijsko banko. Obveznosti ostanejo samo za akceptante, katerim se dovoli rok šestih let, da uredijo svoje obveznosti. LDU Vrnitev nežigosanih kronskih novčanic. Finančno ministrstvo je izdalo naredbo, po kateri se bodo vrnili lastnikom vsi zadržani nežigosani kronski bankovci, da jih porabijo zunaj mej naše države. Inspektorat državnih železnic v Ljubljani objavlja: Na progah inspektorata državnih železnic v Ljubljani je od danes 28. t. m. ob 12. opoldne vzpostavljen ves osebni in to-

vorni promet, kakor je bil pred stavko.

Obratno ravnateljstvo južne železnice naznanja: Pričenši jutri, četrtek, 29. aprila vozijo do nadaljnjega nastopni osebni vlaki: Na progi Logatec-Zidani most-Zagreb-Sisek-Belgrad ekspresna vlaka št. 14 in 15, na progi Maribor-Ljubljana vlaka št. 35 a in 36 a, na progi Zidani most-Ljubljana vlaka št. 37 a in 42, na progi Ljubljana-Logatec vlaka št. 87 a in 84 a, na progi Ljubljana-Borovnica vlaka št. 35 c in 60 a, na progi Zidani most-Zagreb-Sisek vlaka št. 502 in 509, na progi Maribor-Spilje-Gradec-Dunaj vlaka št. 35 in 858, na progi Maribor-Spilje-Ljutomer vlaka št. 50/1801 in 1826 a/1821 a, na progi Maribor-Grabstajn vlaka št. 474/415 in 414/480, na progi Maribor-Pragersko-Kotoriba vlaka št. 356/205 in 228 b. Razen tega prevajata osebe do preklica še vlaka na progi Ljubljana-Maribor št. 853 in 831.

»Narodna tiskarna« v Gorici je izdala za leto 1920. »Goriški kole-dar« v 17.000 izvodih. Razpečal se je skoro ves. Pripravila se tudi izdaja posebne večje spominske knjige padlih vojakov, ki bi vsebovala tudi slike iz porušene Goriske in slike padlih slovenskih vojakov med vojno.

Zaprte gostilne. Policia je uradoma zaprla dve »okrepčevalnici«. Gostilna »Zlatorog« je točila v steklenicah mesto malinov — vino. V okrepčevalnici v severovzhodnem delu mesta pa je zalotila razne gospe na kegljišču. Ta okrepčevalnica je gostilna »Drašček« v Bohoričevi ulici.

Pomanjkanje zdravnikov na deželi. Od preobrata sem je bilo v Uradnem listu in v dnevnikih razpisano veliko število okrajnih in okrožnih zdravniških služb v naši ožji domovini na Kranskem, Štajerskem in Koroškem, a le prav majhno število teh služb je bilo mogoče zasedeti. Poznavalcem razmer je znano, da najdejo praktični zdravniki na deželi večinoma dosti ugodnejše eksistencijske razmere, kakor v mestu, saj niso redki slučaji, da so si zdravniki na deželi vstvarili prav dobro materialno stanje, toda vkljub temu silijo vsi mladi zdravniki v mesta; posebno v Ljubljani in v Mariboru je že zdravnikov dosti preveč. Ta beg v mesta je tudi ena težko razumljivih posledic vojske. Kakor čujemo, povzročajo te razmere našim oblastim resne skrbi. Na deželi raste nezadovoljstvo: iz raznih krajev in občin prihajajo obupni klici, naj se jim vendar da zdravnik, okrajna glavarstva pa se pritožujejo, da ni moč uspešno nastopiti proti epidemijam. Če že ne skrb za splošno blagostanje domovine, bi morali lastni interesi siliti zdravnike, da se potegujejo tudi za službe na deželi. Če se sedanje razmere v kratkem ne izpremenijo, ne bo preostalo drugega, kakor da se v deželo pokličejo inozemski zdravniki, seveda v provizorični lastnosti, kakor se to dogaja že v Srbiji in na Hrvaškem. Kajti v skrbi za oboje svoje, pri odvrcaanju epidemij, ki ogrožajo prebivalstvo, se nehajo narodni oziri. Občinam na deželi je ljubše, da imajo tujega zdravnika, kakor da bi ne imeli nobenega. Če bo na ta način v deželo prišla nevšečna konkurenca, ne bo to krivda naših oblast, ki imajo predvsem skrbeti za interese prebivalstva in za zdravstveno blagostanje celokupnega naroda. Mlad slovenski zdravniki naj bi resno prevdarili te razmere. — Zdravstveni odsek za Slovenijo in Istro.

Filip Uratnik:

Moj dostavek k članku »Pametne besede«.

Sporočilo se mi je, da si je policia »Naprejev« članek »Pametne besede« zelo pozorno ogledala in da dela na podlagi njega vse mogoče zaključke. Zato to prosim, da si prečita vsaj tako pozorno tudi moje pripombe k temu članku.

Sodrug Kovač je omenil samo gotova delstva. Jaz pa bom ta delstva razložil in bel teror in njegova policia naj bosta uverjena, da ni stvar niti za las drugačna, kot jo slika. Ko sem bil pred letom v uradni misli na Jesenice, nam je dr. Pavliček z vso resnostjo trdil, da je tamšnje delavstvo zato tako razburjeno, ker hodi na Jesenice — sodrug Kristan in ga hujeska. Politiki dr. Pavličekove in Govekarjeve sorte si namreč ne morejo misliti sveta brez stvarnika in razburjenja brez hujeska.

V resnici pa je stvar popolnoma drugačna. Delavska politika je našla med delavstvom po vojski dve psi-

hični prvini, s kojima je morala računati kot z gotovim delstvom. Na eni strani nepopisno razburjenje, ki je pritaleno že dolgo ktilo in je bilo posledica grozot vojne. Na drugi strani neomažno vero, da stojimo tik pred velikanskim socialnim preobratom, ki naj vse težave trenutka na mah reši, vero, ki so jo vstvarili veliki revolucionarni dogodki naše dobe.

Kakor nobena vera, tako tudi ta vera ni bila valjena računati in je bila slepa in gluha za vse ovire, s kojima mora vsaka praktična, četudi najrevolucionarnejša politika računati. Ona je bila vsikdar in povsod pripravljena iti z golimi rokami v ogenj strojnih pušk. Pripravljena je bila z največjo naivnostjo za vsako storijo in ni dvomila niti za trenutek o vspehu. Vse, kar policia s tako vneto išče, so izrazi te vere, naivne storije iz ušice in načrti ljudi, ki so valeni izgrati vsled svoje starosti — indolence.

Jaz sem videl v tem vedno eno nairesnejših nevarnosti za delavski pokret. Prijatelji Golouh pa je to nevarnost nekoliko omalovaževal. V tem pa tiči vsekakor že vsa njegova krivda. Če je po razkolu vsa ta nevarnost silno narasla, je to čisto naravno. Razkol je bil v praksi boj proti starim voditeljem in zapuščini, to je proti onim silam, ki so do tedaj zabranjevale, da ni vodilo revolucionarno razpoloženje delavstva na samomorilna pota.

To je moralo imeti v praksi samo to posledico, ki jo omenja v svojem govoru sodrug Kovač. In drugega on tudi ne trdi. On pravi: prišli so, govorili so proti osebam, — posledica na je, da gre politika na pota, ki jih ne morem zagovarjati. Zakaj je moralo biti tako?

Ne zato, ker bi bil delat Golouh krvoločni in naivne načrte, kakor nam jih servira Večerni list, ampak zato, ker je vodil razkol v stranki z nujnostjo do tega, da je dolgo dušeni ogenj vzplamtel, ko so bile odstranjene ovire. Če je že to samo greh, — potem o beli teror, ne pozabi tudi na Večerni list in vse njegove zaščitnike gori do dr. Brejca, ker krivda ne bo samo enaka na obeh straneh, ampak bo na tej poslednji strani najbrž večja. (Če misliš cenzor tudi to cenzurirati, zapomni si vsaj sam, da je to do pičice res.)

Sicer pa — nesreča ni tako velika, vsaj ako gledamo na stvar tako, kot je treba. Vera, ki ni računala, je morala priti prej ali slej do izraza. Ovire, na koje je pri najnedolžnejšem razmahu zadela, jo bodo navadile računati. To pa je tisto, kar se mi je zdelo od nekdanj potrebnost in o čemur so si vsi delavski politiki na jasnem, pa najsi stojijo na desni, v sredi ali na levi. Izkušnja je morada v tem slučaju edina pot k ozdravljenju. Če je kaj v stanu vrednost drago kupljenih izkušenj zmanjšati, bo to zopet brezumnost belega terorja, kojega eksponenti mahaajo kakor norci okrog sebe, ne da bi gledali, kam padajo udarci.

Pozapri in pokvari nam bodo nešteto dobrih in treznih značajev — koliko Kovačev je že danes pod ključem — in lahko si je misliti, v kakšnem duševnem razpoloženju se bodo vrnili.

Zdi se pa, da so strankarsko politični oziri in udarci na delavske organizacije tu zopet glavno. Dr. Brejce in njegova stranka mislijo zopet: L'etat c'est moi!

In še eno besedo ob tej priliki! Za delavstvo je v tem momentu glavno, da stopi krepko na branik in da strne vse svoje sile. Resolucije mariborskega kongresa z dogodki zadnjih dni niso ovržene, saj smo tisti, ki smo pri njih zelo aktivno sodelovali, te dogodke predvidevali. Nujni razlogi, ki so za to politiko takrat zgovorili, ostajajo še nadalje v veljavi. Dogodki zadnjih dni so nam samo onemogočili, da bi izreka stranka v važnem vprašanju glede bodoče strankine politike svoj končno veljavni da ali ne. Zato bi se moral po mojem mnenju list vsega ogibati, kar duhove v teh težkih dneh razdvaja in odločivji preudicira. Direktiva strankinega kongresa je združevanje, pogled v bodočnost in ne pogled nazaj.

Kultura.

Uredništvo slovenskega dela 11-letnjega Vjesnika je prevzel gosp. dr. Franc Dolšak, Ljubljana. Zdravniki, ki dopisujejo v ta list, se prosijo, da pošiljajo svoje rokopise imenovanemu.

Koncert orkestralnega društva Glasbene Matice se bo vršil v ponedeljek, dne 10. maja. Na sporedu so

Orleg. Sibellus, Škrjanc ter Čajkovskega »Pathétique«. Spored sledi. k. Turnela Splitokoz muzičnog društva »Zvonimir«. To dalmatinsko pevsko društvo priredi v kratkem turneo po vseh večjih mestih Jugoslavije. Nastopili bodo moški zbori z več izvirnimi jugoslovenskimi pesmimi.

Spominjajte se sklada za svoje padlih žrtve.

Iz stranke.

Krajevna organizacija.

Jugoslovenska socialna demokratska stranka v Ljubljani priporoča vsem sodrugom in sodruginjam, da prosilave prvi maj s tem, da gredo tadan na delo in da oddajo zaslužek tega dne v sklad za žrtve zadnjih dni.

Seja ljubljanske podružnice kovinarjev se bo vršila v petek, dne 30. t. m. takoj po delu v društvenih prostorih.

DELAVSKA PREDSTAVA

v dramskem gledališču bo v petek, dne 30. t. m. Uprizorila se bo »Golgota«. Vstopnice se dobe v tajništvu »Svobode«. Šelenburgova ulica 6, II. nadstropje.

Nogometne vaje »Svobode« se vrše vsaki torek, četrtek in soboto ob pol 6. uri zvečer. Prosimo, da se vsi člani zanesljivo udeležujejo vaj.

Vsak ponedeljek ob 7. uri zvečer je telovadba za članice »Svobode« v realki. Članice naj se je zanesljivo udeležujejo.

Pošteni ljudje bi radi odpravili korupcijo, na se boje zdravila, ker se edino zdravilo za odpravo korupcije imenuje socializem.

Čitati se ne sme le z očmi. Tudi možgani imajo svojo nalogo.

Najnovejša poročila.

PONOVITEV SPOPADOV NA DUNAJSKI UNIVERZI.

LDU Dunaj, 28. (DunKU) Kakor poročajo večerni listi, so se proti enaistim dopoldne iznova spopadli nemško-nacionalni in židovski dijak. Med pretepom je bilo več židovsko-nacionalnih in nemško-nacionalnih dijakov ranjenih. Redarji na konjih so zasedli cesto, da bi ločili nasprotnike.

MADŽARSKA ZAHRTNOST.

LDU Praga, 28. (DunKU). Listi poročajo o gibanju madžarskih čet in o vojnih pripravah madžarskega armadnega vodstva ob slovenski mej. Kakor javlja slovaški časnik, bi se bil moral že 8. t. m. izvršiti napad, sedaj pa so Madžari pod vtisem volitev poparjeni.

STAVKA V FRANKFURTU.

LDU Frankfurt ob Meni, 28. (DunKU). Delavci se splošno zopet vračajo na delo. Vsi časniki so mogli zopet iziti. Železničarji stavkajo dalje.

MEDZAVEZNIŠKA KOMISIJA ZA SIROVINE.

LDU Berlin, 28. (DunKU). Kakor doznava zastopnik »Vossische Zeitung« v San Remu, je italijanski ministrski predsednik predlagal, naj se sprejmejo v medzavezniško komisijo za surovine tudi nemški in avstrijski zastopniki. Lloyd George se je s tem predlogom strinjal, dočim ga je Millerand odklonil.

FRANCOSKA POSLANSKA ZBOROVNICA.

LDU Pariz, 28. (DunKU). Pri včerajšnji seji poslanske zbornice je bil stavljen predlog, da se ukine imuniteta socialističnega poslanca Bollant-Couturera, čigar izročitve se zahteva z ozirom na članek, ki je izšel dne 20. aprila v »Populaire«. Socialistične skupine v zbornici so se danes popoldne posvetovali in sklepale, da ostanejo z imenovanim poslancem solidarne.

Versailleska mirovna pogodba.

LDU Berlin, 27. (DunKU. - Wolff) Versailleska mirovna pogodba je stopila v veljavo med Nemčijo z ene strani in med Grčijo in Portugalsko z druge strani.

PUSTOŠENJE V SIRIJU.

LDU London, 28. (DunKU. - Brezžično.) Po poročilih iz Sirije se čete Kemal paše razdrle bagdadsko železnico severno in južno od ciliciskega prelaza.

REVOLTA V GUATEMALI

LDU Pariz, 28. (DunKU. - »Agence Havas«.) Po verodostojnih poročilih iz San Salvadorja je bilo pri revolvi v Guatemali ubitih več kot 900 oseb. Mnogi pristaši odstavljene predsednika Cabrere, ki so mu ostali zvesti, so bili pobiti v svojih stanovanjih.

VAŽNA IZNAJDBA V BRZOLAVNI STROKI.

LDU Washington, 28. (DunKU. Brezžično.) Iz New Yorka poročajo o važni iznajdbi v brzolavni in telefonski stroki, ki bo docela predrugačila dosedanje poročanje po kablju. Po izveštvju načelnika ameriške poročevalne službe generalnega majorja Sultresa se bodo poslednji dragi in okorni kabli nadomestili s tankimi neizoliranimi žicami. Te žice bi po principu toka brezžično oddajnih valov ravnale tok v gotovi smeri, ne da bi bile same nositeljice toka. Novi izum že izkoriščajo trgovci. Doslej je bilo sprejetih okoli 40 različnih prekomorskih poročil.

Sklad za svoje padlih žrtve.

Delavstvo!

Sedanji klerikalni režim je zahteval v soboto na Zaloški cesti žrtve.

Prvo, kar storimo zanje, je, da priskočimo njihovim otrokom in ženam z denarnimi sredstvi na pomoč. Zberimo mogočen sklad, pomozimo bednim družinam! Odzove naj se temu klicu sleherni delavec, kakor je do sedaj še vedno in rad storil.

Darila sprejema uprava »Napreja«, ki jih bo sproti obnavljala.

Do sedaj izkazana darila 2269 K; nadalje so darovali: Babnik Rudolf 20 K, I. A. S. 40 K, Taučar Marija 40 kron, Premk Edvard 4 K, Uhan Iv., tob. delavec 20 K, Urh Franc 100 K, Stokovna podružnica rudarjev, Kočevje 500 K; A. Kristan, I. Podlesnik, I. P., A. Rožanc, R. Čelešnik, A. Prepeluh po 100 K; skupna vsota 3593 kron.

Aprovizacija.

Mast za člane mestne aprovizacije in sicer po 1 do 2 kg a K 45 se dobi v vojni prodajalni na Poljanski cesti št. 16 na nakaznice mestnega magistrata, ki se bodo izdajale dne 29., 30. aprila ter 1. in 3. maja t. l.

Sladkorne izkaznice za zamudnike. Zamudniki dobe sladkorne izkaznice, in sicer: iz I. do V. okraja v petek, dne 30. aprila in iz VI. do X. okraja v torek, dne 3. maja 1920. Pozneje pridejo na vrsto člani volne zveze in železniški uslužbenci, za katere se objavi vrstni red v listih, tako, da zamudniki ne bodo v tem času dobili izkaznic.

Knjižnica dnevnika »Naprejev«.

II izšla je druga izdaja II Komunističnega manifesta.

Spisala Marx in Engels.

Cena 2 K, s poštnino 2-40 K. Naroča se v upravnistvu »Napreja«, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Priporoča se, da se denar za brošuro pošlje naprej radi nepotrebnih poštnih stroškov. V tisku je: »Eno leto v narodnem predstavništvu«. Govori in interpelacije sohr. Antona Kristana.

Poslano.*

Vsem železničarjem na znanje in vednost!

Med železničarji se trosijo zadnje dni o meni najnesramnejše in podle laži, katere mi žaljivo kratijo stanovski in politični ugled. Pozivljam vse one, kateri so v stanu, da mi le najmanjšo teh podlih podtikanj dokažejo, da ista takoj javno v delavskem časopisu »Napreju« priobčijo! Posebno pa, osebno imenujem, in tem potom pozivljam, naj dokaže dokaze resnice za njihovo trditev: gospo Mici Lach, soprogo strojevodje drž železnice, gospoda Dežm. Rabič, strojevodjo, gospoda Mat. Scheln, stroj. namest., ali prekličajo v osmih dneh, ker jih bom drugače sodniško zasledoval.

V Ljubljani, dne 28. aprila 1920.

Južke Juhart, strojevodja državne železnice.

* Za vsebino je uredništvo odgovorno le v smislu tisk. zakona.

S Koroške fronte.

Pliberk, 24. aprila.

Kako lažejo.

Tako je v Jugoslaviji! Pod tem naslovom je prišel neki dopisnik z notico v »Korošcu« z dne 10. aprila t. l. o našem sodr. Hlebetzu. Kakor vsi buržuazni listi, tako tudi ta koroški huiškač že ne ve, s čim bi zašel blati poštene ljudi. Ko pa ne najde nikakega dejstva, se mora pač posluževati laži. Ta parklež piše, da prodaja naš s. Hlebetz čevlje po 800 kron, in ko se je stranka začudila tako visoki ceni, da je odgovoril: »Tako je v Jugoslaviji. Konstatiramo in pribijemo, da je dopisnik iz same zlobnosti ter mrznje do socialistov napisal ono neresnično notico. Seveda »Korošec« oz. njegov urednik smatra vse dopise za resnične, posebno pa, če pride dopis od kakega »uniformiranega«, zato jo je pa tudi z velikim veseljem priobčil. Dokazano je in se še lahko dokaže, kadar kdo hoče, da s. Hlebetz ni še nobenih čevljev čez 450 kron prodal, dočim so v drugih krajih že po 800 kron. Končno zahteva dopisnik »Korošca« od poklicanih oblasti, naj pogledajo tej bandi na prste. Prav, tudi mi zahtevamo, da pride dopisnik z dokazi na dan, da bodo imele oblasti lažje opravilo. Dokler pa dopisnik tega ne stori, ga smatramo za najpoddlejšega lažnika in obrekovalca in to s »Korošcem« vred.

Brez globe.

Dne 6. aprila je bil tukaj shod vseh onih Slovencev, ki so ob času zasedanja Koroške trpeli kako škodo. Da smo primorani tu govoriti zopet o policijski uri, je vzrok to, ker na večer tega dne ni vedel no-

beden teh gospodov zanj. In to v klerikalni gostilni pod imenom »Narodni dom«. Tam se je zbrala večja črna klika, bili so večini »blagoslovljeni«, in so krokali v posebni zadnji sobi, ki jo že imenujejo »klerikalni omnibus«, še precej časa čez polnoč, akoravno je policijska ura tu pri nas ob 9. uri zvečer. A vse to brez globe. Če bi se pa kdo od naših sodrugov ob času svojega imenovanja spozabil in bi ostal v gostilni le pol ure čez 21. uro, seveda v kak drugi gostilni, bi bil dotični gostilničar takoj v »zoso« in plačati bi moral 200 kron, ker naredba se mora strogo upoštevati. Tega klerikalnega črnuha pa nikdo ne vidi, čeprav žrejo tam po cele noči. Pri njem nimajo naredba moči, ker se tam zabavajo božji namestniki. Ti smejo, zanje ni to ne politični in ne smrtni greh. Socialisti pojmujejo odredbo o policijski uri tako, da velja za vse gostilničarje brez izjeme, in ni v njej nobene točke, po kateri bi imela klerikalna gostilna izjemo. Zato se opozarjajo merodajne oblasti, da se takega gostilničarja tudi prime za vrat, kjer blagoslovljeni gospodje popivajo cele noči, kakor se je to zgodilo dne 6. aprila zvečer. Eden, ki mu je stvar dobro znana.

Kaj pa to pomeni?

Tukaj na Koroško so nam v vsako večjo vas poslali po enega prožniškega častnika, kakor da bi brez teh orožnikov ne mogli delati službo in da bodo nam Korošcem pomagali pri plebiscitu, drugače, da ne polde. Časih so bili za celo Koroško do trije častniki in pri vsakem okr. glavarstvu po en okrajni stražmošter, pa se te službe še boli natančno vršila, kot je danes to mogoče, ko imamo vse polno častnikov. Le po-

mislite, pravilo, da jih ima samo spodnja Koroška približno sedem. Seveda po večini kapejani. — Ali je to res? In kaj delajo?

Pliberška »nemzel« politika.

Napisne table, katere nosijo izključno samo pravilno ime, ki jih pa smatrajo pliberški pobalini kot nemčurske, so enostavno razbili in odnesli, to se pravi, ukradli, ker jih ni nikjer več našli. Tabla klerikalca z napisom »Johann Ovčjak« pa še danes visi nad prodajalno. Gospod urednik »Korošca«, ali še veste, da ste te dni v emi Vaši številki opozorili na napis v nemškem jeziku, ki se nahaja v oknu tukašnje trgovca in pri tem predbavicali zaspasnost fantom v Pliberku in okolici, da ne vidijo kaj takega? Ali ni to hujškanje k razbijanju vsega, kar vam ni všeč. Opozorite že vendar enkrat tudi na tablo »Johann Ovčjak«, ako že imate »čist« princip razbijanja v svoji butici. Mogoče pa kaj dosežete in duša si Vam bo ohladila.

Dvomimo pa, da boste orazili napis »Johann Ovčjak«, ker je ta mož slov. klerikalec in se zato njegova tabla ne vidi. — Pliberška »kultura«

Iz Slovenije.

Mežica. (Fotografija naših klerikalcev.) Naše klerikalce silno boli glava, ko vidijo, da se pri nas delavsko gibanje vedno bolj širi in utrjuje. Napiljujejo se in hujšajo proti nam z vsemi mogočimi sredstvi. Ali vse lim ne bo ničesar pomagalo. Reš je sicer, da so uleli nekaj ljudi s svojim konsumom, prepričani pa smo, da se bodo dotičniki kmalu ukusali, da so kdaj sedli na klerikalne limanice. Priznati

je treba, da znajo klerikalci res spretno voditi svojo hinavsko politiko. Podtikajo nam stvari, na katerih sami bolehalo. »Večerni list« nam očita nemčurstvo! Pomedite, pošteni, najprej pred prago in svoje hiše, v kateri je večji nered kakor v naši! Skrivajte pod svojim črnim irakom najbolj zagrizene nemčurje, tiste slovite »slidmarkovce«, ki so nam vsem v spominu. Skrivajte jih, utajiti pa jih ne morete. Vaša stran-ka jim odpira vrata na široko, ker rabi take ljudi za podobne posle, kakor so jih tako imenitno izvrševali za časa Avstrije. Pišete v »Večernem listu«, da naj gremo v Nemško Avstrijo. Toda mi ostanemo tukaj, gredo pa naj klerikalci k svojim preljubim ogrskim bratcem Hortyjevega kalibra in gotovo jih mi ne bomo pogrešali. Pravite dalje, da smo hinavski. Menda pa je ravno nasprotno. Vam se bere hinavščina že kar z obraza. Sicer pa se v »Večernem listu« očitno zbira toliko gnojnice, da smrdi po njej že po celi Jugoslaviji.

Knjižnica dnevnika »NAPREJ«.

Časa primerno čtivo kupujte, citajte, razširajte.

BROŠURE:

Temelina načela socialne demokracije (Erfurtski program). Spisal Karel Kautsky.

I. Kdo uničuje proizvajanje v malem? Cena 30 vin.

III. Kapitalistični razred. Cena 80 v.

IV. Država prihodnosti. Cena 40 vin.

Propagandni solsi:

Narodno vprašanje in Slovenci. Cena 10 vin.

Voina in socialna demokracija. Cena 30 vin.

V dobi klerikalizma. Cena 40 vin. Prvi majnik 1918. Cena 1 K. Vun z enako volilno pravico! Proč s carino na živla. Cena 40 vin. Zvišanje duhon plač. Cena 10 vin. Tajnost španske inkvizicije. II., III. in IV. zvezek. Vsak zvezek po 10 vin.

Izdajatelj Ivan Mlinar. Odgovorni urednik: Jak. Vehovec. Tisk »Učit tiskarne« v Ljubljani.

Knjižnica dnevnika »NAPREJ«.

!! Izšla je druga izdaja !!

Komunističnega manifesta

Spisala Marx in Engels.

Cena 2 K., s poštnino 2-10 K. Naroča se v upravnistvu »Napreja«, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6 I. Priporočamo, da se denar za brošuro pošlje naprej radi nepotrebnih poštinskih stroškov.

V tisku je: »Eno leto v narodnem predstavništvu«. Govori in interpelacije sodr. Antona Kristana.

Zanesljivi, izkušeni, zelo energični
dve strežnici

se iščeta proti takojšnemu sprejemu za bolnišnico bratovske skladnice v Trbovljah. Prošnje je naslavljati na bratovsko skladnico v Trbovljah.

Pnevmatike in zračnice

v vseh dimenzijah v zalogi.

„Promet“, tehnično-industrijsko podjetje, družba z omejeno zavezo.

Automobilno odeljenje. Ljubljana, Selenburgova ulica št. 4.

Najcenejše žarnice.

Opozarjamo, da imamo v stari zalogi 150 voltne žarnice, katere oddamo na konsumente za lašno rabo dokler traja zaloga še po stari ceni. Obrnite se tedaj, predno drugje dražje plačate na našo tvrdo. 110 in 120 voltne žarnice, kakor vse ostale voltaže pridejo v najkrajšem času v prodajo. Oglasite se pravočasno pri tvrdki.

„SVETLA“, Ljubljana, Mestni trg št. 25.

Važno za krojaške delavnice.

V prihodnjih dnevih po zopetni otvoritvi železniškega prometa bo dospela partija

električnih krojaških likalnikov

novovrstne konstrukcije, prve kvalitete, največje trpežnosti v Ljubljano. Reflektantne zaznamuje tvrdka „SVETLA“, Ljubljana, Mestni trg št. 25.

Nepogrešljivo za dame.

Po otvoritvi železniškega prometa bo dospela partija elektrinih ogrevil za lašne akarje in novovrstnih kuhalnih plošč različnih voltaž. Garantirano zanesljivi prvega proizvođa. V uporabi zelo čisti in štedljivi in so hitro razgreti. Ker je število kosov te pošiljave zelo omejeno, prevzema naročila tvrdka

„SVETLA“, Ljubljana, Mestni trg št. 25.

Več zmožnih polirjev in zidarjev se sprejme pri Kranjski stavbni družbi v Ljubljani, Levstikova ulica 19

Proda se možko kolo, možko blago za obleke, nekaj obleke, 2 harmoniki, 1 skrinja i. dr. Studentovska ulica 11 pritličje. 486

Kupim vsako množino cinkain svinca po najvišjih cenah.

M. Ussar, kleparnica, Maribor, Schillerjeva ulica 17.

Miši, podpane, stenice, ščurki!

Izdelovanje in razpošiljanje preizkušene radikalno učinkovitega uničevalnega sredstva, za katero vsak dan dohajajo zahvalna pisma. Za podpane in miši K 7—; za ščurke K 8—; posebna močna tinktura za stenice K 7—; uničevalce moljev K 6—; prašek proti mršcam K 6—; mazilo za človeške uši K 5 in 10; mazilo proti ušem pri živalih K 5 in 10; prašek za uši v obleki in perilu K 6—; prašek proti pernini ušem K 6—; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev. rastlin) in mravljam K 6; mazilo proti garjam K 10. Pošilja po povzetju Zavod za pokončevanje mrčesa M. Jünker, Zagreb 40, Petrinjska ul. 3/III. 14

Jamski merilec (Markscheider)

oba z strokovno in večletno praktično izobrazbo se iščeta. Prosto stanovanje, kurjava razsvetljava in mali vrt. Plača dobra. Prošnje z vsemi spričevali in natančnimi zahtevami je poslati na Št. Janžki premogokop, And. Jakl, Krmelj, Dolenjsko.

Jamski nadpaznik (Obersteiger)

Prodam dva čevljarska stroja in en ženski šivalni stroj.

Ogleda se: Kračun, Poljčane.

Električno jelkino olje rektif. in Jelkin-Ekstrakt priporočam lekarnam, drogerijam, zdraviliščam itd.

Malinov sok (succus) provorno čist, na drobno in debelo onim, ki razpolagajo z sladkorjem.

Sadne esence in kompozicije za izdelavo pokalic so vedno razpoložljive za Sodavičarje.

Srečko Potnik, Ljubljana, Siomškova ulica 27.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

LJUBLJANA, SELENBURGOVA UL. 1.

Interesna skupnost s hrvatsko eskomptno banko in srbsko banko v Zagrebu.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

SPREJEMA: Vloge na knjižice in na tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju.

KUPEJE in PRODAJA: devize, valute, efekte itd.

ESKONTIRA: menice, terjatve, fakture

DAJE: kredite in predjume na blago, efekte itd.

IZDAJA: akreditive na vsa tu in inozemska mesta.

POSPEŠUJE: trgovino, industrijo ter uvoz in izvoz.

Brzjavni: ESKOMPTNA.

Int. telefon št. 146.

Tovarna Barva vsakovrstno -- blago.

JOS. REICH Kemično čisti obleke.

Ljubljana, Poljanski nasip 4. Svetlolika ovratnike, zapestnice in srajce.

Podružnice: Maribor, Novomesto, Kočevje

Gosposka ul. 38 Glavni trg št. 39.

Sam po vagonih dobavila takoj

SOL uvozna in izvozna tvrdka

Ferdo Sert, Maribor, Koroška cesta 21.

Brzo gvi: SERT, MARIBOR. Telefon št. 265

Glavnica: 200.000.000 kron.

Rezerva okrog 150.000.000 kron.

Podružnica kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Ljubljani.

Prešnova ulica 50 v lastnem poslopiu.

Prodaja in nakup vrednostnih papirjev; borzna posredila; sprejem in oddaja depozitov z vedno revizijo izraha in efektov; shranje (Safe-Deposits) pod lasnim zaklepom strank; krediti in predjume vsake vrste; inkaso in eskontiranje; nakazila in izplačila na vsa mesta tu- in inozemstva; potovalna kreditna pisma; sprejem denarnih vlog na knjižice in tekoči račun, itd.